

II. Çocuklar İçin Evet Kampanyası

Yukarıda sözü edilen gereksinimin temeli ve bu gereksinime karşılık gelecek BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni referans alan, çocuğa yönelik her alanda hizmet üreten ve alanların tümünü kapsayan, bütüncül, sadece sorun odaklı olmayan, geleceğe ilişkin de bakış içeren bir ülke çocuk politikasının olmayışı, 'Çocuklar için Evet!' kampanyasının gerekçesi olarak ortaya çıkmıştır.

Gündem: Çocuk! Derneği 2007 yılının başında "Türkiye'nin bir ülke çocuk politikasına ihtiyacı var!" çağrısı ile toplumun ve dolayısıyla siyasi irade sahiplerinin;

- Birleşmiş Milletler Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi'ni ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni referans alan (evrensel),
- Çocuğa doğrudan ve dolaylı hizmet üretilen her alanı kapsayan,
- Sorun odaklı olmaktan çok tüm çocukların ihtiyaçlarını kapsayan,
- "Çocuğa bütüncül bakışı" tanımlayan ve
- Geleceğe ilişkin açılımı olan bir ülke çocuk politikası oluşturulmasını ve bu politikanın uygulanmasını sağlamak için "**Türkiye Çocuk Politikası Kampanyası**"nı başlatmıştır.

Türkiye Çocuk Politikası Kampanyası'nda öncelikle, Türkiye'de çocuk politikasına dair ortak bir yaklaşım bulunmamasından kaynaklanan eksikliği gidermek için;

- Çocuk politikasına ilişkin referans kişilerin ve çocukların katılımını sağlayarak, kapsamlı bir değerlendirilme yapılması ve ortak yaklaşım oluşturma sürecinin güçlendirilmesi,
- Başta 2007 genel ve 2009 yerel seçimlerine aday olma sürecindeki kişiler, mevcut milletvekilleri ve parti yetkilileri olmak üzere resmi, özel, akademik ve sivil toplum kuruluşları, medya temsilcileri ve kamuoyunun sürece dahil olmaları,
- Ve sonuç olarak çocukların da katılımıyla, bu çalışmaların çocuklara yararlı olması hedeflenmiştir.

Kampanya,

- Türkiye Çocuk Politikası'na Dair Ortak Yaklaşım Oluşturulması,
- 2007 Genel Seçimleri'ne Yönelik Bilgilendirme, Paylaşım ve Tanıtım Kampanyası (Çocuklar İçin Evet Deyin),
- 2009 Yerel Seçimlerine Yönelik Bilgilendirme, Paylaşım ve Tanıtım Kampanyası,
- Uygulamaların İzlenmesi ve Değerlendirilmesi olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır.

Bugüne kadar ilk iki aşamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir ve son aşamanın çalışmaları hazırlık aşamasında devam etmektedir.

Türkiye Çocuk Politikasına Dair Ortak Yaklaşım Oluşturulması

Kampanya çalışmaları, öncelikle çocuk politikasına ilişkin ortak yaklaşım oluşturma süreci ile başlamıştır. Bu aşamada insan hakları, insan hakları felsefesi ve hak temelli bir yaklaşım alanlarında Prof. Dr. İoanna Kuçuradi'den ve Feray Salman'dan destek alınmıştır. Çocuk politikasını oluşturan temel sistemler belirlenerek adalet alanında Av. Türkay Asma, eğitim alanında Doç. Dr. Mesude Atay, sağlık alanında Prof. Dr. Şükrü Hatun ve sosyal hizmet-sosyal yardım alanında Dr. Bülent İlik danışmanlığında referans kişilerden ve konuyla ilgili gönüllülerden oluşturulan çalışma grupları ile çalışmalar yürütülmüştür.

Çalışma grupları ele aldıkları sistemi

(a) Yaklaşım

(b) Mevzuat

(c) Örgütlenme ve

(d) Uygulamalar açısından değerlendirerek;

Sistemin çocuk hakları doğrultusunda gerekliliklerinin tanımlanması (1. Bileşen),

Sistemin mevcut durumunun analizinin yapılması (2. Bileşen),

Sistemin Türkiye'de işleyebilmesi için bir eylem planı geliştirilmesi (3. Bileşen) amacıyla, genel bir değerlendirme yapmışlardır (Bkz. Ek 3.1.).

Çalışma grupları sistemlerle ilgili gereklilikler, mevcut durum ve eylem planı konusunda görüşmeler (Çocuk hakları savunucuları, akademisyenler, uygulayıcılar, politikacılar, medya mensupları vb.), literatür taraması (araştırmalar, makaleler, raporlar ve ilgili toplantı notları), medya haberleri (çocuk dostu uygulamalar ve hak ihlalleri ile ilgili haberler) ve çocuklarla odak grup çalışmaları yaparak veri toplamışlardır.

Bu veriler ile "Çocuk Sağlığı", "Adalet", "Eğitim", "Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardım" alanındaki yetmiş dokuz akademisyen, alan uzmanı, uygulamacı, kamu ve sivil toplum kuruluşu temsilcisinin (Ek 3.2.) katıldığı çalıştayda ortaya çıkan öneriler, 17 Kasım 2007 tarihinde TBMM Başkanı Sayın Köksal Toptan'ın da katıldığı konferansla kamuoyuyla paylaşılmıştır.

Çalıştay ve konferans Türkiye'de çocuk haklarını temel alan, ülke ölçekli bir çocuk politikasının hayata geçmesine vurgu yapmıştır. Çalıştayda görüşe sunulan temel yaklaşım metninin yanı sıra, öne çıkan konular şunlardır:

Anayasa Taslağı: Yeni anayasa sürecinde hazırlanan anayasa taslağında çocuk hakları maddesi sevindiricidir. Ancak bu madde çocuk hakları temel ilkelerine göre temellendirilmelidir. Bu konuda Hükümet, çocuk hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleriyle işbirliğine davet edilmiştir.

Meclis Bütçe Çalışmaları: Çocuklara ülke bütçesinden yeterli kaynak ayrılması, çocukların vazgeçilmez hakkıdır. BM Çocuk Hakları Komitesi de bütçeden çocuklar için kısıtlı bütçe ayrılmasının, hiçbir gerekçesini haklı bulmamaktadır. Genel bütçe içinde çocuklara yeterince kaynak ayrılmalı ve bu kaynak görünür kılınmalıdır.

Adalet Sisteminde

- Ülkemizde çocuk haklarının gelişimini ve Türkiye'nin Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni uygulama durumunu izlemek ve strateji geliştirmek için TBMM bünyesinde bir daimi Çocuk Hakları Komisyonu'nun kurulması şarttır.

Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası 2008 (Basım aşamasında)

- Yukarıda sözü edilen sisteme bağlı etkin bir izleme mekanizması kurulmalıdır. Bu mekanizma, Çocuk Adalet Sistemi içine giren çocuğun haklarını kullanmasını temin etmek için sistemden çıktığı ana kadar ve hatta sonrasında, izlenmesi ve gözetilmesini;
 - Çocuk Adalet Sistemi'nin otokontrol geliştirmesi, olumlu yanları ve aksaklıkları kendi dinamikleri ile belirleyerek zamanında müdahale imkânı kazanması ve geri beslemelerle kendini geliştirebilmesini sağlayacak bir sistem olmalıdır.
 - Çocuk Adalet Sistemi'nin çocuğun yüksek yararı doğrultusunda gelişimi için en başta yapılması gereken Yargıtay'daki suç odaklı yapılanma çocuklar özelinde terk edilmeli ve Yargıtay bünyesinde bir "Çocuk İhtisas Dairesi" mutlaka kurulmalıdır.

Eğitim Sisteminde

- Hak temelli verilerin toplanması ve istatistik sistemlerinin geliştirilip, bunların ihtiyaç analizlerinde gösterge olarak kullanılarak hak sahipleriyle paylaşılması;
- Eğitim bütçesinin hakların gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak biçimde şeffaf, katılımcı bir yöntemle planlanması ve görünür kılınması;
- Sınav merkezli eğitim anlayışından uzaklaşarak, performansa dayalı eğitim anlayışının güçlendirilmesi;
- Meslek edindirme programlarının toplumsal ihtiyaçlara göre planlanması ve yürütülmesi;
- Eğitimin tüm boyutunda tüketim anlayışından uzaklaşılması;
- Öğretmen yetiştirme programlarının, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni temel alarak yeniden yapılandırılması;
- Eğitim hakkı kapsamında, çocuğun içinde büyüdüğü kültürel ortamdan kaynaklı farklılıkları ile barışık bir eğitim anlayışının benimsenmesi ve uygulanması;
- Ailenin eğitim sürecine etkin bir şekilde katılmasının güçlendirilmesi;
- Eğitim süreçleri içerisinde, ortaya çıkan eğitim hakkı ihlallerinin düzeltilmesine dair mekanizmaların oluşturulması ve işler hale gelmesi.

Sağlık Sisteminde

- Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarı Taslağı, 18 yaş altında çocuklara anne babanın gelir durumuna göre farklılık göstermeksizin sağlık güvencesi sağlamaktadır. Bu çok önemli bir gelişmedir; ancak, gençlerin sağlık güvencesi konusunda sorunlar oluşturan bu taslakta üniversite çağındaki gençlerin, şu anki yasada geçerli haklarının korunması gerekmektedir.
- Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarı Taslağı'nda, ruh sağlığı hizmetleri, diyetisyen danışmanlığı gibi destekleyici hizmetlerin de güvence altına alınması gerekmektedir.
- Çocuğun sağlık hakkı için anne baba eğitimi açısından atılımlar yapılmaktadır fakat, anne-babalar çocukların bakımıyla ilgili konularda daha çok bilgilendirilmeli, sağlık haklarını daha fazla talep eder hale getirilmelidir.
- Çocuklarda yaygın görülen kronik hastalıkların önlenmesi ve sürecin izlenmesi açısından bir program geliştirilmelidir.
- Çocukların sağlık hakkı uygulamalarını izleyen, uygulayıcı olmayan, ama uygulamaların geliştirilmesi için politikalar üreten, çocuk sağlığı ile ilgili çalışmalar

Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası 2008 (Basım aşamasında)

yürüten, diğer kuruluşlarla da koordinasyon sağlayan “Çocukların Sağlık Hakkı Danışma ve Değerlendirme Kurulu” oluşturulmalıdır.

- Medyada sağlık danışmanlığı sistemi kurulmalıdır. Çocuğa ve ailelere sağlık konusunda nelerin, nasıl gösterileceği bu şekilde belirlenmelidir.
- Medyada gıda ve mama reklamlarına yer verilmemeli, tüketici yanlış yönlendirilmemelidir.

Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardım Sisteminde

Ulusal düzeyde, bütüncül ve kapsayıcı sosyal hizmet ve yardım politikaları geliştirilmelidir. Bu politikaların yaşama geçirilmesinde temel sorumluluk, kamuya ait olmalıdır. Bu politikanın oluşturulmasında ve yürütülmesinde temel sorumluluğu üstlenen SHÇEK'in yeni düzenleme (ÇKK vb.), değişme ve gelişmelere bağlı olarak günden güne artan görevlerini gereğince yerine getirebilmesi için güçlendirilmesi gerekir. Bu çerçevede alınabilecek önlemlerden bazıları şunlardır:

- İlgili mevzuatın Çocuk Haklarına Dair Sözleşme başta olmak üzere, uluslararası belgeler doğrultusunda iyileştirilmesi;
- Çocuğun koruma politikalarının doğum öncesi dönemden başlatılarak, tüm çocukları içerecek biçimde düzenlenmesi;
- Çocuk refahı alanındaki örgütlenmenin çocukların biyo-psiko-sosyal varlıklar olarak, sorun ve gereksinimlerini karşılayacak etkililikte ve verimlilikte olması;
- Çocukların yüksek yararının her düzeyde gözetilmesinin bir gereği olarak, çocuk refahı alanına yeterli bütçe kaynaklarının ayrılması;
- Aile ve çocuk odaklı hizmetlerin yaygınlaştırılması, çeşitlendirilmesi ve erişilebilir kılınması; bölgeler arası ve yerleşim yerleri arası farklılıkların giderilmesi;
- Alanın gerektirdiği bilgi ve beceriye uygun olarak yetişmiş insan gücünün geliştirilmesi ve istihdam edilmesi;
- Çocukların korunması ve bakımı alanında kullanılan sosyal hizmet ve yardım programlarının günün gereksinimlerine uygun olarak güncellenmesi gereklidir.

2007 Genel Seçimlerine Yönelik Bilgilendirme, Paylaşım ve Tanıtım Çalışmaları

Genel seçimlere yönelik çalışmalar 2007 Kasım ayında planlanan ancak Temmuz ayında gerçekleşen yasama, yürütme ve yargı organlarında görev almak üzere seçime giren partilere, adaylara, seçmenlere ve kamuoyuna yönelik yapılandırılmıştır. Partilerin görev alacakları süre içerisinde programlarında tanımladıkları ve yerine getirmeyi taahhüt ettikleri tüm hizmetleri, ulusal bir çocuk politikası gözeterek yapılandırmalarını sağlamak amacıyla bilgilendirme, paylaşım ve tanıtım etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

Kampanyanın doğrudan hedef kitlesi, aday olma sürecindeki kişiler, mevcut milletvekilleri ve parti yetkilileri olmuş ve kampanyanın ikinci aşaması ilk aşama ile paralel yürütülmüştür.

Bu aşamada Türkiye çocuk politikası hakkında “gereklikler” ve “somut öneriler” konusunda ortak dil oluşturulmasına ilişkin çalışmaların siyasi parti programlarına ve seçim bildirgelerine aktarılmasını sağlamak; aday olma sürecindeki kişilerin, mevcut milletvekillerinin ve parti yetkililerinin, başta çocuk hakları olmak üzere ulusal çocuk politikası konusundaki bilgi ve duyarlılıklarının artmasını sağlamak ve çocuk hakları alanında resmi, özel, akademik ve sivil toplum kuruluşları, medya temsilcileri, çocuklar

**Gündem Çocuk: Türkiye Çocuk Politikası
2008 (Basım aşamasında)**

olmak üzere tüm kamuoyunun politika oluşturma süreçlerine katılımını artırmak amaçlanmıştır.

Öncelikle mevcut parti programları özelinde “çocuk” ile ilgili değerlendirme yapılarak (Ek 3.4) parti programları ve seçim bildirgelerindeki eksikliğe dikkat çekilmiş, siyasi parti yetkililerine yeni dönemde programlarında “çocuk” ile ilgili hangi düzenlemelerin olduğu sorulmuştur. Ardından “vekil seçme sınavı” adıyla bir dizi soru hazırlanarak (Ek 3.5.) bir yandan seçmenleri konu ile bilinçlendirmek hedeflenirken bir yandan da seçmenlerin oy kullanırken adayların çocuk haklarıyla ilgili bilgi düzeylerini sorgulamaları gerektiği hatırlatılmaya çalışılmıştır. Yapılan basın toplantılarıyla “Ülke Çocuk Politikası İçin Talep!” (Ek 3.6.) metni sivil toplum kuruluşlarının desteği alınarak açıklanmış ve “Seçimlere 51 Gün Kaldı ve Hâlâ Siyasilerden Ses Yok!” (Ek 3.7.) denerek siyasiler harekete geçirilmeye çalışılmıştır.

Mart 2007 tarihinde başlayan Türkiye Çocuk Politikası Çalışmaları devam etmektedir. 2009 Yerel Seçimlerine Yönelik Bilgilendirme, Paylaşım ve Tanıtım Kampanyası ile Uygulamaların İzlenmesi ve Değerlendirilmesine ilişkin hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Gündem: Çocuk Derneği önümüzdeki süreçlerde de Türkiye'nin ülke ölçekli ve insan hakları temelli bir çocuk politikası ihtiyacını sık sık dile getirecek, konuya ilişkin somut önerilerini ilgili herkesle paylaşmaya devam edecektir.